

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

SPORDI-, ELU- JA ETTEVÖTLUSKESKKONNA RAPORT

15. septembril 2022 toimunud arenduskoosolekul arutati võimalust viia ellu Lääne maakonna arengustrateegiast lähtuv spordi-, elu- ja ettevõtluskeskkonna arendusprojekt, mis sisaldab järgmist informatsiooni:

- lähteandmeid projekti vajalikkuse põhjendamiseks;
- projekti lisauuringute, analüüside ja ekspertide läbiviimise tulemusi;
- valdkonna andmete analüüsi;
- projekti käigus läbiviidud konsultatsioonide, koolituste ja nõustamiste kokkuvõtteid;
- läbiviidud tegevuste kavandamiseks ning seminaride, ühiste arutelude ja muude töövormide kokkuvõtteid.

I Spordi-, elu ja ettevõtlusvaldkonna eksperdi tööplaan

Tegevuskava ajaplaan:

Nädal	kuupäevad	Tegevused
2022		
40. nädal	3.-9. okt	Spordiprojekti algatuskoosolek (SA Läänemaa), läbirääkimised ja kokkulepped eksperdiga. Spordi- ja liikumisvaldkonna projekti eesmärgi sõnastamine. Spordi- ja liikumisvaldkonna arendusprojekti lähteülesande koostamiseks vajaliku eeltöö tegemine ja tegevuste koordineerimine. Taustinformatsioon, probleemide kirjeldus, tegevuskava koostamine. Kohtumiste kava kokkuleppimine kohalike omavalitsustega.
41. nädal	10.-16.okt	Töökoosolek (võimalikud projektipartnerid). Meetmete materjalidega tutvumine, erinevate arengukavadega tutvumine, valdkonna kitsaskohtade ja arendusvajaduse ühisosa leidmine.
42. nädal	17.-23. okt	Projektiks võimaliku vajamineva materjali koondamine: arengukavad, artiklid. Meetmete materjalidega tutvumine. Kohtumised omavalitsustes.
43. nädal	24.-30.okt	Andmete kogumine, tutvumine. Meetme eelmaterjalidega tutvumine. Kohtumised.
44. nädal	31.okt-6.nov	Andmete kogumine, tutvumine. Meetme eelmaterjalidega tutvumine. Kohtumised.

45. nädal	7.-13.nov	Andmete kogumine. Vajalike arendustegevuste kaardistamine.
46. nädal	14.-20.nov	Koosolek/konsultatsioon. Infraobjektide kinnitamine. Andmete kogumine, sisuloome kaardistamine.
47. nädal	21.-27.nov	Andmete kogumine, tutvumine, läbitöötamine, võrdlemine. Erinevate arendusdokumentidega tutvumine. Kohtumised omavalitsustega (hangete ettevalmistamise ja väljakuulutamise osas).
48. nädal	28.nov-4.dets	Andmete kogumine, tutvumine, läbitöötamine, võrdlemine. Erinevate arendusdokumentidega tutvumine.
49. nädal	5.-11. dets	Andmete kogumine, tutvumine, läbitöötamine, võrdlemine. Erinevate arendusdokumentidega tutvumine.
50. nädal	12.-18.dets	Koosolek/konsultatsioon. Vajalike ja sobilike sisutegevuste arutelu.
51. nädal	19.-25.dets	Jooksvad teemad/küsimused projektis. Konsultatsioonid.
52. nädal	26. dets-1.jaan	Vahekokkuvõtete tegemine projektimeeskonnaga.
2023		
1. nädal	2.-8.jaan	Kohtumised omavalitsustes. Jooksvate teemade lahendamine. Projekti fookuse seadmine, tegevuste arutelud.
2. nädal	9.-15.jaan	Kohtumised omavalitsustes. Jooksvate teemade ja kitsaskohtade lahendamine, nõustamine.
3. nädal	16.-22.jaan	Koosolek/konsultatsioon. Projekti pealkirja arutelud.
4. nädal	23.-29. jaan	Erinevate uuringutega tutvumine (liikumisharjumused, harrastus, rajatiste täituvus jne), küsimustike idee arutelud.
5. nädal	30.jaan-5.veebr	Projektiks vajaliku taustinfo koondamine.
6. nädal	6.-12.veebr	Projektiks vajaliku taustinfo koondamine.
7. nädal	13.-19.veebr	Koosolek/konsultatsioon.
8. nädal	20.-26.veebr	Vahekokkuvõtete tegemine, konsultatsioonid.

9. nädal	28.veebr- 5.märts	Kohtumised omavalitsustes, jooksvad küsimused, võimalike kitsaskohtade lahendamine.
10. nädal	6.-12.märts	Koosolek/konsultatsioon. Jooksvate küsimustega tegelemine.
11. nädal	13.-19.märts	Läänemaa spordirajatiste täituvusuuringu ja Läänemaa elanike sportimis- ja liikumisharrastuste küsitluse ettevalmistus. Jooksvad teemad/küsimused projektis.
12. nädal	20.-26.märts	Läänemaa spordirajatiste täituvusuuringu ja Läänemaa elanike sportimis- ja liikumisharrastuse küsitluse ettevalmistus. Koosolek osapooltega, küsimustiku testimine. Jooksvate küsimuste/teemade lahendamine ja konsultatsioon.
13. nädal	27.märts- 2.aprill	Küsimustiku keskkonna ettevalmistus. Küsimustiku jagamine sihtgruppidele.
14. nädal	3.-9.aprill	Koosolek/konsultatsioon (Brändi ja turunduse teemaline).
15. nädal	10.-16.aprill	Küsimustike läbiviimine. Brändi kujundamiseks vajaliku teabe mõttetalgud. Turunduse mõttetalgud.
16. nädal	17.-23.aprill	Küsimustike läbiviimine. Koolituskava arutelude algatamine.
17. nädal	24.-30.aprill	Küsimustike läbiviimine. Pehme tegevuste- sündmuste arutelude algatamine
18. nädal	1.-7.mai	Küsimustike analüüsi koostamine. Koolituskava arutelud, spordi- ja liikumissündmuste arutelud. Kalkulatsioonid ja eelarvestamine.
19. nädal	8.-14.mai	Küsimustike analüüsi koostamine.
20. nädal	15.-21.mai	Küsimustike analüüsi koostamine.
21. nädal	22.-28. mai	Projekti ettevalmistamine. Pehme tegevuste pakkumiskutsete ettevalmistus. Küsimustike analüüsi tutvustus.
22. nädal	29.-31.mai	Projekti ettevalmistamine, raporti koostamine. Ettekanne SA Läänemaa nõukogule – ülevaate andmine projekti tulemustest

II Lähteandmete kogumine projekti vajalikkuse põhjendamiseks

Perioodil oktoober – detsember 2022 toimusid järgmised tegevused:

1. Meetmete materjalidega tutvumine;
2. Erinevate arengkavadega, uuringutega, analüüsidega jm tutvumine;
3. Olemasolevate valdkonna andmete kogumine;
4. Koosolekud ja konsultatsioonid.

Spordi-, elu- ja ettevõtluskeskkonna arendusprojekti vajalikkus on dokumenteeritud ja lähtub järgmistest arengukavadest, spordipoliitikatest jm:

„Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“

Sport soodustab kaasalöömist ühiskonnaelus, kasvatab kodanikuaktiivsust ja edendab vabatahtlikkust. Spordil on võime inimesi ühendada, jõuda kõigini sõltumata nende vanusest või soost, rahvusest või sotsiaalsest päritolust.

Spordil on tervist tugevdava, rahva tervist edendava kehalise tegevusena suurem mõju kui ühelgi teisel valdkonnal või ühiskondlikul liikumisel.

Võimaluste rohke on spordi roll hariduses – arendada kehalist tublidust, anda spordi kaudu teadmisi ja õpetada oskusi, kujundada positiivseid väärtushinnanguid, motivatsiooni ning valmisolekut toimetulekuks, luua eeldusi elujõulise rahva kasvatamiseks.

Sport pakub mitmekülgseid võimalusi kehaliseks aktiivsuseks ja enesearendamiseks ning oma võimete täiustamiseks nii liikumisharrastaja kui sportlasena, nii individuaalselt kui võistkonnas.

Spordivaldkonnas saab harrastus kasvada üle vabatahtlikuks tööks ja vastava koolituse läbimisel spordiga seotud töökohaks.

Probleemina on dokumendis välja toodud, et kitsaskohaks on spordialase taristu kättesaadavus, sh

- nn suure plaani puudumine spordiehitiste planeerimiseks ja rajamiseks,
- tingimuste puudumine erivajadustega harrastajatele,
- siserajatiste madal läbilaskevõime ja välispordiplatside vähesus.

Eesti spordipoliitika visioon ja üleriigiline eesmärk

Aastal 2030 vastab eestimaalaste vaimne ja kehaline tasakaal ning heaolu Põhjamaade tasemele ning Eestis on kehalist aktiivsust soodustav elukeskkond koos kaasnevate teenustega, mis toetavad inimeste tervena elatud eluea pikenemist ja eneseteostust ning majanduskasv.

Valdkonna arendamise põhimõtted ja väärtused

Liikumine ja sport on Eestis sotsiaalselt ja majanduslikult oluline tulemusvaldkond, mille arengut suunab riik.

Liikumine ja sport rajanevad järgmistel väärtustel:

tervislik ja aktiivne elu – liikumisel ja spordil on tervist tugevdav ning elanikkonna elujõudu kasvata roll;

elukestev enesearendamine – sport kujundab kehalise tegevuse oskusi ja harjumusi, väärtustab nii vaimset kui ka kehalist haritust, kasvatab enesearendamisoskust ja valmisolekut elus toimetulemiseks.

Liikumisharjumuste trendid ja prognoositavad muutused ühiskonnas:

- Huvi kasv liikumisharrastuse ja spordiga tegelemiseks;
- Suurenev inimeste teadlikkus tervislike eluviiside ja sportimise kasulikkusest;
- Sportimise ja rahvaspordiürituste populaarsuse kasv;
- Suureneb inimeste vaba aja hulk, koos sellega soov ja võimekus seda kvaliteetselt kasutada;
- Kasvab liikumisvormide paljus, tähtsustuvad tervist, üldist töövõimet ja heaolu toetavad tegevused;
- Suureneb liikumise, sportimise ja vaba aja sportlikult veetmise teenuste ning kaupade sektor ja töötajate osakaal;

Konkurentsivõimekava „Eesti 2035“

Konkurentsivõime kava “Eesti 2035” sätestab mh järgmised olulised märksõnad ja konkurentsivõimet tagavad faktorid: Tervisekäitumine; sidusühiskond; laste ja noorte elutähtsate oskuste-võimete ja liikumisviiside arendamine; töövõime toetamine, sh puuetega ja eakatele inimestele; sportlikke eluviise toetavate liikumispaikade arendamine; liikumisharrastuse alase teadlikkuse tõstmine elanikkonna seas; teenusepõhise majanduse arendamine; tervisejälgimise programmide arendamine; inimkapitali arendamine; valdkonnaülese koostöö soodustamine.

Rahvastiku tervise arengukava 2020-2030

Rahvastiku tervise arengukava 2020–2030 visioon:

Eesti elanikud on terved kogu elukaare jooksul ning nende tervis ja heaolu on hoitud ja toetatud elukeskkonna ja tervisesüsteemi kujundamise kaudu avaliku, kolmanda ja erasektori koostöös. Eesti elukeskkonnast tulenevad terviseriskid on minimaalsed. Elukeskkond aitab säilitada tervist ning soodustab inimeste tervislike valikuid sõltumata nende haridusest, soost ja vanusest ning piirkonnast, kus nad elavad. Inimestel on teadmised ja oskused või vajalik tugivõrgustik, mis neid toetab ja aitab neil teha enda ja lähedaste tervist edendavaid, parandavaid või säilitavaid otsuseid.

Rahvastiku tervise arengukava 2020–2030 eesmärgid:

Eesti inimeste eeldatav eluiga ja tervena elatud aastate arv kasvavad. Tervena elatud aastate arv kasvab kiiremini kui eeldatav eluiga ehk inimesed elavad suurema osa oma elust tervisest tulenevate piiranguteta. Ebavõrdsus tervises (sugude, piirkondade ja haridustasemetel vahel) väheneb.

Tasakaalustatud toitumise ja füüsilise aktiivsuse edendamine:

Kehaline aktiivsus on vähene nii täiskasvanute kui laste hulgas. 2016. aasta seisuga on täiskasvanutest vähemalt neljal korral nädalas kehaliselt aktiivsed 17,4% ning lastest liikus iga päev piisavalt vaid 16,4%. Tasakaalustatud toitumise ja liikumise poliitika kujundamiseks on koostatud toitumise ja liikumise roheline raamat.

Maakonna arengustrateegia tegevuskava

3.1. INIMESED JA ELUKESKKOND

Tegevussuund 3.1.4 Võimalused eneseteostuseks ja vaba aja veetmiseks. Ajakohane ja mitmekesine spordi- ja kultuuriobjektide ja -toimijate võrgustik.

Tegevus 3.1.4.1. Spordi- ja liikumistaristu rajamine ja rekonstrueerimine; spordiplatside ehitus koolide juurde. Ligipääsetavuse tagamine spordi ja liikumistaristule ja taristu kohandamine erivajadustega inimestele.

Tegevus 3.1.4.2. Läänemaa spordiobjektide võrgustiku ja - liikumisharrastuse organisatsiooni terviklik väljaarendamine. Palivere TTSK kompleksi täielik väljaarendamine, seal hulgas teenindus- ja olmehoone, suusastaadioni koos valgustusega ehitus, juurdepääsutee ja parkla mustkatte ehitus, pallimänguväljakud, minigolfi väljak, seikluspark jms. Ligipääsetavuse tagamine ja erivajadustega inimestele spetsiaalsete radade loomine. Vormsi spordisaali ehitamine. Paralepa liikumisradadele ligipääsuvõimaluste parendamine liikumispuudega inimestele. Spordiliit Läänemaa kui maakonna liikumisharrastuse propageerija ja koordineerija liikumisharrastuse kompetentsikeskuseks arendamine.

Tegevussuund 3.1.6 Hea tervis ja terved eluviisid. Kõrge teadlikkus, kvaliteetne toit ja liikumist soodustav füüsiline taristu.

Tegevus 3.1.6.2. Liikumist soodustava füüsilise keskkonna arendamine asulates, liikumisradade ja rajatiste ehitamine, spordi- ja liikumistaristu rajamine ja kättesaadavaks tegemine.

Tegevussuund 3.1.8 Puhas ja hoiutud looduskeskkond

Tegevus 3.1.8.3. Looduses viibimise korraldamine, võimaldamaks külastuste arvu kasvu ja külastajate teenindamist, samal ajal säästes loodust. Infrastruktuuri rajamine ja hooldamine, kasutajate teavitamine.

3.5. TURISM JA KÜLASTUSKESKKOND

Tegevus 3.5.2.3. Külastuspotentsiaaliga objektide arendamine, korrastamine ja turustamine, seal hulgas terviseturismi objektid ja asutused, sporditurismi objektid ja üritused, loodusturismi objektid, piirkonnad ja üritused, kultuuriturismi objektid ja üritused, mereturismiobjektid ja üritused.

Tegevussuund 3.5.4. Säästva turismi põhimõtete rakendamine.

Tegevus 3.5.4.2. Loodusturismi kahjuliku mõju vähendamine läbi külastusinfrastruktuuri arendamise ja liikuvuse suunamise selleks ettevalmistatud aladele, seal hulgas parklate rajamine, radade, vaatlusplatvormid jne.

Haapsalu linna arengukava

Strateegilised eesmärgid

3. KULTUUR, LIIKUMISHARRASTUS JA SPORT, TURISM, KOGUKONNATÖÖ

Haapsalu on ajalooline, rikkaliku kultuuripärandi, pikaajaliste küla- ja linnakultuuri traditsioonidega piirkond, kus säilitatakse ajaloolist paikkonna identiteeti olles samaaegselt Lääne-Eesti turismi tõmbekeskuseks aastaringsete kultuurisündmuste ja mitmekülgsete sportimisvõimalustega ühes neid toetava nüüdisaegse taristuga.

5. LOODUSKESKKOND

Haapsalu on rikkalike ja kaitstud loodusväärtustega atraktiivne mereäärne piirkond, kus on hästi välja arendatud sadamate ja supluskohtade võrk, hästi hoitud ja aktiivseks puhkuseks kasutatavad rohealad ja rohetaristu.

8. ETTEVÕTLUSKESKKOND

Haapsalu infrastruktuur, omavalitsuse poolt pakutavad teenused ja taristu toetavad Haapsallu elama asumist ning tagavad kvaliteetse elu- ja ettevõtluskeskkonna.

3.2. Valdkond - liikumisharrastus ja sport

3.2.1. Olukorra kirjeldus

Väikese linna kohta on Haapsalus suhteliselt palju häid spordibaase, küll aga on võrreldes teiste linnadega kohati kehvad võimalused mitteorganiseeritud liikumisharrastuse jaoks, eelkõige rulluisu- ja rattateede vähesus.

3.2.2. Arenguvajadused

1. Olemasolevate spordibaaside ja kehakultuuritaristu pidev hooldus ja arendamine.
2. Liikumisharrastuste (tasuta) võimaluste arendamine, sh Paralepa terviseradade ja -väljakute väljaehitamine, laste spordiväljakud elamurajoonides ja külakeskustes.
8. Väljas ujumise võimaluste parandamine.
9. Kodukoha lähedaste välitingimustes olevate kehakultuurivõimaluste pidev arendamine: mängu- ja spordiväljakud, välijõusaalid, kergliiklusteed, matkarajad, kettagolfirajad, supluskohad jne.
10. Erivajadusega inimestele spordibaasidesse jt spordirajatistele ning -objektidele ligipääsu tagamine ning võimete kohase kehakultuuriga tegelemise võimaluste loomine.
11. Spordiorganisatsioonide tegevuse toetamine ja tunnustamine
12. Erivajadustega inimestega tegelevate treenerite ja juhendajate ettevalmistus

Tegevuskava

3.2. Liikumisharrastus ja sport

Paralepa ja Mäemõisa terviseparkide välja arendamine*

Rulluisu- ja suusaradade välja arendamine Paralepas*

Ketta golfi radade loomine*

3.3. Turism

Loodus- ja maaturismi, eelkõige linnuvaatlusturismi, arendamise igakülgne toetamine

Sportiturismi teenuste arendamise toetamine

Invaturismiks vajaliku taristu arendamine*

Tervise- ja matkaradade arendamine puudega inimese vajadusi arvestavalt, samuti puudega inimeste sportimisvõimaluste parendamine*

Paralepa tervise-, spordi- ja matkakeskuse väljaarendamine*

Lääne-Nigula arengukava

VALLA VISIOON

Lääne-Nigula vald on head elu- ja töökeskkonda pakkuv ettevõtjasõbralik kohalik omavalitsus, kus on ühtehoidvad ja väärtustatud kogukonnad, rikkalik kultuuri- ja looduspärand ning paiknevad kogu Läänemaa elanikele tööhõivet pakkuvad puhke- ja tootmisalad ning ettevõtted.

Palivere osavald

Palivere alevik on piirkonna keskuseks. Palivere on ajalooline tööstuslik keskus ning töörande sihtpunkt, samal ajal aga ka looduslikult kena puhke- ja spordipiirkond (Kuliste aas, Pikajalamägi). Piirkonna eeliseks on asukoht Tallinn-Haapsalu maantee ääres, ajaloolised tootmisalad ja ilus looduskeskkond.

Väljakutsed:

Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse arendamine.

4. Valla arengu strateegilised eesmärgid, väljakutsed, tegevussuunad ja mõõdikud

E 2.2. Lääne-Nigula vald on atraktiivne külastuskeskkond, kus toimub pidev turismi- ja puhkemajanduse alase tegevuse arendamine.

6. Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse arendamine.

2.2.8 Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse arendamine. Keskuse ja Palivere aleviku ühendamine liiklejatele.

Palivere Turismi ja Tervisespordikeskuse arengukava

1.2. Nõudlus ja trendid

Maakonna spordi arengukava peab valdkonna üheks tugevuseks ja arengueelduseks Palivere TTSK järjekindlat aastatepikkust arendamist.

1.5. Olulisimad arengut takistavad kitsaskohad

* Viidad ja juurdepääs Palivere alevikust keskusesse on puudulik ja vajab arendamist arvestades, et tulevikus hakkab rongiliiklus läbi Palivere alevikku.

* Turunduse efektiivseks korraldamiseks ei jätku finantsvahendeid ja inimressurssi.

* Organisatsiooni ja keskuse igapäevaseks tõhusaks tegevuseks pole piisavalt kvalifitseeritud personali.

* Vähene tootearendus (matkad, perepäevad, varustuse laenutus, paketid koos teiste teenusepakkujatega jne).

Eeltoodud kitsaskohtade lahendamiseks ja arengukava elluviimiseks on vaja tugevdada organisatsiooni (juhtimine, personal, koostöö, finantseerimine).

Vormsi valla arengukava

VORMSI TULEVIKUVISIOON 2030

Vormsi- elujõuline, ühtehoidev ja suurepärase elukeskkonnaga omanäoline saar Läänemeres.

5. STRATEEGILISED EESMÄRGID JA TEGEVUSED

Eesmärk 2: Vormsil on võimalik omandada kvaliteetset alus- ja põhiharidust.

Olulisemad tegevused eesmärgi elluviimiseks: 2.4. Õpilaste spordi- ja huvialaringide töö toetamine kaasaegsel tasemel õppetöö ja huvihariduse kindlustamine õppevahenditega, sh sportimiseks mõeldud sise- ja välitingimuste parendamine.

Eesmärk 3: Vormsil on soodsad tingimused keskkonnasõbraliku ettevõtluse ja turismi arenguks.

Valla eesmärk on luua tingimused, kus ettevõtjatel oleks lihtne töökohti luua ja loodusressursse säästlikult kasutavat majandustegevust edendada.

Eesmärk 6: Vormsil väärtustatakse kohalikku kultuuripärandit ja saarel on vilgas kultuurielu.

6.6. Tervisespordi edendamiseks ja tervislike eluviiside propageerimiseks

spordiürituste ja -projektide korraldamine, noortesporti toetamine. Sportimise võimaluste täiendamiseks mitme otstarbelise Vormsi spordisaali rajamine, mis on avatud nii koolile kui ka teistele soovijatele.

Lääne maakonna spordi arengukava 2021-2026

Inimeste ulatuslik kaasamine sporti ja liikumisharrastusse on kompleksne ülesanne, mille lahendamise edukus sõltub nii objektiivsetest tingimustest, nagu spordirajatised, treeningvahendid, organisatsiooniline süsteem kui ka subjektiivsetest teguritest, milleks on inimeste hoiakud ja sportimise väärtuslikud aspektid.

Eestis lasub sporditöö peamiselt kolmandal sektoril – spordiklubidel ja teistel mittetulundusühingutel. Neid toetab avalik sektor ning täiendab erasektor oma sporditeenuste pakkumisega. Tänapäevases olukorras ja inimeste praeguse elatusaseme juures on avaliku sektori materiaalne ja õiguslik tugi spordi ja liikumisharrastuse levikule määrava tähtsusega.

2.4. Maakondliku tasandi spordivaldkonna probleemid ja arenguvajadused (nõrkused)

2) spordibaaside ja –rajatiste osaliselt kehv olukord;

3) spordiklubide vähene organisatsiooniline võimekus (seaduste tundmine, projektide kirjutamine, klubi tegevuse elushoidmine, ühe tasemega treeninggrupp ...);

5) korrastamata mängu- ja spordiväljakud;

6) treenerite vähesus ja olemasolevate loobumine/lahkumine, spordiaktivistide ja eestvedajate vähesus. Teatud spordialad võivad hääbuda seoses selle ala eestvedaja lahkumisega maakonnast või siirdumisega teisele elualale. Tasustamine /motivatsioon/tunnustamine;

13) Läänemaa Koolispordi Liit ja Spordiliit Läänemaa eraldi eksisteerimine;

5. Missioon

Läänemaa Maakonna Spordiliit Läänemaa on maakonna spordielu arendav, traditsioonidest lähtuvat spordikorraldust edendav organisatsioon.

6. Visioon aastaks 2026 – Aitame kaasa, et:

Läänemaa on turvaline, spordisõbralik, valikuvõimalusi pakkuv, aktiivne ja hästikorraldatud sporditegevusega maakond.

Läänemaal teevad spordiklubid tulemuslikku koostööd. Tänu neile on maakonnas suurepärased võimalused spordi- ja liikumisharrastusega tegelemiseks. Siin korraldatakse kõrgel tasemel kultuuri- ja harrastusspordi üritusi, mis loovad elanikes ühtekuuluvustunnet.

Läänemaalasi iseloomustab aktiivne ja terve eluhoiak.

7.1. Spordiliidu soovid maakonna spordivaldkonna arenguks:

2) maakonna spordistruktuur on optimeeritud ja koostööks;

3) arendatakse sporditegijate koostööd regulaarsete kokkusaamiste ja arutelude kaudu (ümarlauad, teemakoja koosolekud, maakonnas tegutsevad eri tasandid);

- koostööd erinevate ametnikega (EOK; alaliidud, Kultuuriministeerium, SA Läänemaa)
- koolitused treeneritele, spordihuvilistele
- koostööd riiklike alaliitudega

- kohtunike pidev koolitus
- igat laadi ühisüritused (erinevad ümarlauad, kohtumised, kehalise kasvatuse ainesektsiooni töö toetamine)

9) Palivere liikumisradade arendamine tervisespordi keskuseks on jätkuvalt maakonnas olulise tähtsusega; koostöös toimib liikumisharrastuse süsteemsem arendamine (liikumisradade võrgustik Läänemaal);

10) sportimisvõimaluste kättesaadavuse ja spordielu arengu seadmine on omavalitsuste prioriteetide seas; treenerikutse on väärtustatud.

Läänemaa spordirajatiste täituvuse küsitlus 2023

Küsitluse eesmärk oli teada saada Läänemaa spordirajatiste igapäevane täituvus. Küsitlus koosnes 19 küsimusest, mis olid mõeldud vastamiseks spordirajatiste haldajatele. Lähtuvalt töö eesmärgist valiti küsitluse läbiviimiseks induktiivne kvantitatiivne uurimisviis, mis võimaldab statistilist andmeanalüüsi ja erinevate tegurite vaheliste seoste leidmist.

Läänemaa spordirajatise on Eesti Spordiregistris 96. Küsitluses osales 29 spordirajatist, millest üks rajatis polnud veel registrisse kantud. Valimi moodustas Läänemaa 3 omavalitsust: Haapsalu linn, Lääne-Nigula vald ja Vormsi vald.

Küsitluse tulemusi kasutatakse Läänemaa erinevate projektide ja meetmete taotlustes hetkeolukorra ja vajaduste kaardistamiseks ning tegevuste planeerimisel. Küsitlus viidi läbi aprillikuu jooksul.

Küsitluses soovisime teada, millise spordirajatisega tegu, millises piirkonnas spordirajatis asub, palju ja millised vanusegrupid ning mis aegadel spordirajatist külastatakse, millisel moel spordirajatisele reklaami tehakse ja milliseid lisateenuseid kasutatakse. Paar küsimust puudutas ka erivajadustega inimeste spordirajatiste kasutamist. Avatud küsimustest soovisime teada saada, millest spordirajatise haldajad kõige enam puudust tunnevad, mida soovivad arendada ja kas nad on valmis Läänemaa rajatiste võrgustiku koostöök.

Infot spordirajatiste kohta edastatakse peamiselt läbi sotsiaalmeedia ja kodulehe, mis on kõige kiirem viis jõuda tänapäeval külastajateni. Küsitluse tulemusena selgus, et sotsiaalmeedia kaudu jagatakse infot kõige enam 89,3% ehk 25 spordirajatise puhul. Teiseks suurimaks info kanaliks oli koduleht 75% ehk 21 spordirajatise puhul. Lääne-Nigula vallas asuvate spordirajatiste haldajad kasutavad peamiselt info vahendamiseks sotsiaalmeediat, tehakse ka vähesel määral välireklaami ja jagatakse infot ajalehes ning kasutatakse ka otsekontakti. Haapsalu linna spordirajatiste haldajad kasutavad lisaks sotsiaalmeediale ja kodulehele ka info edastamiseks e-kooli. Vormsi saare peamine infovahetus toimub läbi emaili ja telefoni teel.

Hea on tõdeda, et suur osa spordirajatiste haldajatest korraldab suuremal või vähemal määral spordisündmusi ning külastatavuse näitajad tingivad selle, et vajalik on panustada spordirajatiste arendamisse.

Spordirajatisega seonduvaid spordisündmuseid /-kampaaniaid korraldatakse 16 spordirajatistes kõikides omavalitsustes. Küsitlusest tuli välja, et üritusi ei korraldata 13 spordirajatisel, paar korda aastas korraldatakse sündmusi 11 spordirajatisel.

Rõõm oli näha, et alla 18 aastased lapsed/noored külastavad/kasutavad spordirajatisi iganädalaselt väga sageli ja suurem osa vastanutest kinnitas, et spordirajatiseni pääsemine/jõudmine ei ole nende jaoks probleem.

Küsitlusest tuli välja, et arendamist vajab erivajadustega inimeste sportimisvõimalused, suur osa erivajadustega inimestest spordirajatisi ei külasta. Erivajadusega inimesed kasutavad kõige enam Haapsalu veekeskust, seda mõned korrad nädalas. Samuti Roosta Puhkekeskuse bowlingut, discgolfi väljakut, minigolfi ja seiklusparki, Haapsalu Spordikeskust ja staadioni, Wiedemanni Spordihoonet, Tuksi Tervise- ja Spordikeskust, Krahviaia tenniseväljakuid, Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskust, Haapsalu Fra Mare jõusaali/võimlemissaali, basseine, joogamaja. Haapsalus oodatakse väga Paralepa liikumisradadele paremat ligipääsu. Viie spordirajatise puhul kaardistamist ei toimu ja 16 spordirajatist erivajadusega inimesed ei kasutata üldse.

Samuti tuleks rohkem mõelda seeniorite kaasamisele. Seenioritest kõige enam (5-7 korda nädalas) kasutatakse Haapsalu Veekeskust, Haapsalu Spordikeskust ja staadioni, Wiedemanni Spordihoonet, Krahviaia tenniseväljakuid, Lääne-Nigula spordihoonet. Mõned korrad nädalas kasutatakse ka Palivere spordihoonet, Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskust, Kuuse 1 spordisaali, Läänemaa Jahindusklubi Laheva lasketiiru, Panga spordihoonet. Kooli spordihooned seeniorid ei kasuta.

Kõige enam sündmuseid korraldatakse kuni 18 aastastele, sealt edasi 27-40 eluaastates olevatele inimestele ning kolmandaks 41-64 vanusegrupile. Kõige vähem sündmusi korraldatakse üle 65 aastastele. Enam külastatakse spordirajatisi õhtusel ajal 16:00-21:00 ning nädalavahetustel. Nädalavahetuse kasutamisele jääb napilt alla kasutamine lõunasele ajal 12:00-16:00. Sagedamini külastatakse spordirajatisi sügiseti, napilt vähem kevadeti. Viie spordirajatise puhul ei ole aastaajad määravad. Selgus, et 18 spordirajatise puhul mõjutab külastatavust ilm.

Iganädalaselt külastajaid ei loendata üheksal spordirajatisel. Iganädalaselt 30-100 külastajat käib HKHK spordihallis, Fra Mare jõusaal/võimlemissaalis, basseinis, joogamajas, Martna Põhikooli spordisaalis, Linnamäe discgolfis ja terviserajal, Palivere spordihoones, Krahviaia tenniseväljakutel. Ridala põhikooli spordiplatse, Mäemõisa parki ja Kuuse 1 spordisaali külastab iganädalaselt, 100-200 inimest. Suure külastajate arvuga 200-300 on Panga spordihoonet ja 300-500 külastajat käib iga nädalaselt Haapsalu Jalgpallihallis. Kõige suurema külastajate arvuga iganädalaselt 500 ja rohkem inimest külastavad Haapsalu Veekeskust, Haapsalu Spordikeskust ja staadioni, Wiedemanni Spordihoonet, Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskust, Tuksi Tervise- ja Spordikeskust.

Suurel osal spordirajatistel on olemas ka elementaarsed lisateenused nagu pesemisvõimalus, wc ja parkimine. Peamised lisateenused spordirajatiste juures mida külastajad saavad kasutada on parkimine 25 spordirajatisel, WC kasutamine 22 spordirajatisel, pesemisvõimalus 20 spordirajatisel ning saun 13 spordirajatisel. Toitlustust pakuvad kaheksa spordirajatist.

Enamik vastajatest tunneb vajadust parandada spordirajatiste tehnilist seisukorda lootes seeläbi külastajate arvu kasvu.

Küsitlusest selgus, et peamised põhjendused, miks on raske spordirajatiseni saada/jõuda, on ühistranspordi puudumine, rajatised ei asu kesklinnas, vaid linnaservas ning erivajadustega inimestele puudub juurdepääs. Suurem osa vastajatest leidis, et soodne asukoht soosib külastatavust linnas ja selle lähiümbruses, hästi leitav ja hea ligipääs, head parkimisvõimalused ja plussiks looduskaunis koht.

Kõige enam tunnevad külastajad puudust kaasaegsetest sportimis tingimustest ja mugavustest. On ka välja toodud, et vaja oleks rohkem põnevaid sportlikke tegevusi, puudust on ka elementaarsetest olmetingimustest (rietusruumid, pesemise võimalus, sauna kasutamise võimalus), probleemiks on ka parkimiskohtade puudus öhtustel aegadel ning murelikuks teeb suur elektrikulu ning kehvad ilmaolud, mis piiravad tegevusi välitingimustes.

Tuntakse puudust ka koolitatud juhendajatest ja treeneritest. Liikumisradadele oodatakse rohkem liikumisüritusi ja treeninguid.

Kokkuvõtvalt võib peamiste märksõnadena välja tuua arendamine, renoveerimine, remontimine, mugavamaks muutmine.

Küsitlust aitasid läbi viia ja analüüsida 2 Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži tervisejuhi eriala I kursuse tudengit oma praktika raames.

Läänemaa elanike liikumisharrastuste küsitlus 2023

Küsitluse eesmärgiks oli ülevaate saamine Läänemaa elanike liikumisharrastustest, liikumisharrastustest, eelistatud liikumisviisidest ja puudujääkidest elanike silmade läbi Läänemaal.

Küsitlus koosnes 15 küsimusest spordi- ja liikumisharrastuste teemal. Küsitlust levitati sotsiaalmeedias ja piirkondlike võtmeisikute kaudu. Küsitlus viidi läbi aprillikuu 2023. Läänemaa elanike liikumisharrastuse uuringule vastas kokku 259 inimest (millest 62,5% Haapsalust, 33,6% Lääne-Nigula vallast ja 3,9% Vormsilt). Kõige aktiivsead olid vastajad vanusegrupis 41-64 eluaastat.

Küsimustiku täitis 202 naist ja 57 meest. Vastanud naistest liigub regulaarselt 68,16% ja meestest 84,21%. 186 vastajat liiguvad regulaarselt, 68 liigub ebaregulaarselt ning 1,9% vastajatest ei liigu üldse.

Läänemaa liikumisvõimalusi hinnatakse keskmiselt hindega 6,66 (10 punkti skaalal). Kõige liikuvamaks peavad Läänemaa inimesed ennast kevadel ja suvel. 54 % vastajatest liigub aasta lõikes ühtemoodi ja erisusi ei tee. Kõige levinum liikumisviis on jalutamine (152 vastajat), jalgrattasõit (91), jooksmine/sportlik kõnd (85), jõusaal/jõutreening (48). Teise täiendava liikumisvõimalusena tuuakse välja sagedamini rattasõit (84), jalutamine (63), suusatamine (51) ja ujumine (47).

Küsitlusest selgub, et Haapsalus on puudujäävatest võimalustest märgitud liikumisrajad (41), välijõusaalist (33), erinevatest veespordialadest (16), jõusaalist (15), personaaltreeneritest (11), rühmatreeningutest (9), pallimänguväljakud (9), discgolf (8) jm. 48 (29,62%) vastajat on märkinud, et nad ei tunne puudust millestki.

Lääne-Nigulas on puudujäävatest võimalustest märgitud liikumisrajad (25), personaaltreeningud (20), discgolf (10), rühmatreeningud (10), spordiplats/staadion (18), välijõusaal (12), suurem harrastusalade valik (10), ujula (9), vahenditega liikumisharrastuste võimalused (7), jõusaal (7), spordiklubi/-saal (7). 17 vastajat (19,54%) ütlevad, et nad ei tunne puudust millestki.

Vormsil tunnevad vastajad puudust: spordiklubi/-saal (5), jõusaal (4), pallimänguväljakud (3), rühmatreeningud (3), liikumisrajad (2), veespordialad (2), välijõusaal (1). 3 vastajat (30%) ei tunne puudust millestki.

Läänemaa inimene ütleb, et liikumine annab hea enesetunde, nad liiguvad tervise nimel ning et liikumine on ajaviide ja sotsiaalne tegevus. Vastanutest 41,3% tõdeavad, et nende tööandja ei toeta liikumist. Vastanutest 28,2% kinnitavad, et nende tööandja toetab liikumist ja 11,2% teevad seda osaliselt. Enamlevinud täiendav toetamisviis on liikumisvõimalused töökohal, meeskondlikud osavõttud spordisündmustest ja ettevõtete tervise- ja liikumispäevad. 8,5 % vastajatest liigub tänu tööandja toetusele rohkem.

Lääne maakonna tervise ja heaolu ülevaade 2022

Tervise Arengu Instituudi poolt koostatud ülevaade võtab kokku tervise ja heaolu valitud näitajad, mis on ühtsetel alustel Eesti keskmisega võrreldavad. Ülevaate eesmärk on pakkuda alusandmeid kohaliku tasandi tegevuste planeerimiseks ning elanike tervise ja heaolu parandamiseks.

Olulisemad näitajad Läänemaa elanike kohta 2022. aastal (allikas www.terviseinfo.ee/maakonnatervis):

- Meeste keskmine eluiga on vaid Eesti keskmine - 74 aastat;
- Läänemaa meeste tervena elatud aastad on 56,2, see on pisut rohkem, kui Eesti meeste keskmine näitaja (54,7);
- Eakate (> 65-aastaste) osatähtsus on Läänemaal 24,2%;
- Surmad vereringehaigustesse 100 000 in kohta kordaja on 638,8 ja see on Eesti halvima näitaja ligidal (671,1);
- Esimese klassi lastest (6-7 aastased, WHO metoodika) on 27,3% ülekaalulised (Eesti keskmine 26,5%)
- Tööealisest elanikkonnast (16-64 a) on ülekaalulised ca 56% läänlastest (Eesti keskmine 52%);
- Läänemaa eakatest on ülekaalulised 66% (eakate andmed on piirkonna põhised - Läänemaa, Hiiumaa, Saaremaa ja Pärnumaa)

Läänemaa spordirajatistega seotud kitsaskohad, mis on selgunud toimunud arutelude ja töökoosolekute käigus.

Haapsalu linnas asuv Paralepa tervisepark:

- Ligipääsuvõimalused jalgsi või rattaga on halvad või väga halvad;
- Liikumispuudega inimestel puuduvad ligipääsu ja liikumisharrastuse võimalused;
- Haapsalus ei ole seni ühtki katkematuks ringiks seotud kergliiklusteed, kus oleks turvaline liikumisharrastuse eesmärgil sõita rulluiskudega, rattaga, ratastooliga;
- Puuduvad multifunktsionaalsed jõulinnakud;
- Paralepa valgustatud 2,5 km terviseraja merepoolne tee on liigniiske, vihmastel perioodidel läbimatu;
- Terviserada on kogu trassi ulatuses tasasel pinnal, Puudub võimalus tõusudeks ja langusteks;
- Liikumispargi üks sõlmpunkte – Seeneplats – on autostumise tõttu kaotanud oma ajaloolise tähtsuse sõlmpunktina;
- Paralepa supelranna rannaatraksioonid on amortiseerunud, puuduvad veeatraksioonid, ranna liiv on üleujutuste ja läbi kasvanud rohu tõttu kõva ja määrdunud;
- Pargis on liiga vähe pinke ja prügikaste;
- Tervisepargi viidad ja stendid on puudulikud.

Vormsi saare spordiobjektid:

Vormsi saare liikumis- ja sportimistingimuste peamiseks nõrkuseks on siseruumides sportimise võimaluste puudumine. Spordihoone ehitamisest on räägitud saarel juba paarkümmend aastat, selle puudumine on mõjutanud kohalikke teenuseid ja võimalusi liikumisharrastusteks järgmiselt:

* puudulikud on kohaliku põhikooli õpilaste kehalise kasvatuses tundide läbiviimiseks vajalikud tingimused, õpilastel ei ole võimalik jõuda kõigi õppekavajärgsete õpitulemusteni;

* kuigi huvi on olemas, puudub aastaringseks spordilaagrite korraldamiseks vajalik taristu;

* puuduvad võimalused kohalike täiskasvanute liikumisharrastusteks talveperioodil, pole sobilikke tingimusi nt pallimängude, jõu- või muude sisetreeningute tarbeks;

*vajaliku taristu puudumine pidurdab uute huviringidega alustamist

Vormis vallas 2022. aastal läbi viidud rahuloluküsitluses toodi vastajate poolt vajadus sportimistingimuste parandamiseks samuti välja: 9,1 % vastanutest nimetas, et sport on kolme olulisema teema seas, millega vallavalitsus peaks tegelema.

Vormsi valla arengukava toetab spordihoone rajamist järgmiste punktide alusel:

- Õpilaste spordi- ja huvialaringide töö toetamine kaasaegsel tasemel õppetöö ja huvihariduse kindlustamine õppevahenditega, sh sportimiseks mõeldud sise- ja välitingimuste parendamine (2.4).

- Tervisespordi edendamiseks ja tervislike eluviiside propageerimiseks spordiürituste ja projektide korraldamine, noortesporti toetamine. Sportimise võimaluste täiendamiseks mitme otstarbelise Vormsi spordisaali rajamine, mis on avatud nii koolile kui ka teistele soovijatele. (6.6)

Lisaks taristu väljaehitamisele on Vormsi jaoks oluline koolitada spordivaldkonna eestvedajaid, kes oleksid eeskujuks nii noortele kui vanadele.

Läänemaa spordi- ja liikumisharrastusteks sobilike radade, hoonete ja väljakute ühine turundamine annab võimaluse tuua spordiharrastajaid Läänemaale.

Lääne-Nigula valla spordiobjekt Palivere Turismi- ja tervisespordikeskus:

- Palivere Turismi- ja tervisespordikeskuse tänane juurdepääsutee kasutamisel tekib möödapääsmatult palju tolmu, takistab kruusatee läheduses liikumist ja sporditegevust. Kruusatee ei ole praktiliselt kasutatav tõukerataste ning lapsevankritega lapsevanemate poolt, samuti puuetega inimeste poolt kes peavad kasutama ratastoole.

- Palivere alevikku ning Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskust ühendava metsatee kasutamine on sageli seoses suurveega raskendatud, vahel ka võimatu, seda eriti kevadel ja sügisel. Selle tõttu on raskendatud nii aleviku elanike ligipääs keskusele kui ka keskuse kasutajate ligipääs alevikus pakutavatele teenustele.

III Erinevate organisatsioonide (koolid, spordiklubid, rajatiste haldajad, omavalitsused) kaasamine koostööprojekti.

1. Oktoober 2022 – 31. mai 2023 toimusid erinevad koosolekud, ümarlauad, kohtumised
2. Jooksvate teemade ja kitsaskohtade lahendamine, vajalike pehmete/sisutegevuste arutelud ja kaardistamine, spordiobjektide investeerimisvajaduse kinnitamine, projekti fookuse seadmine, tegevuste arutelud
3. Läänemaa spordirajatiste täituvuse küsitluse ja Läänemaa elanike sportimis- ja liikumisharrastuste küsitluse ettevalmistus, testimine, läbiviimine ja kokkuvõtte tegemine.
4. Brändi ja turundusplaani mõttetalgud
5. Koolituskava arutelud
6. Liikumisürituste arutelud
7. Seminaride, ümarlaudade ja õppereiside teemalised arutelud

Projekt: Läänemaa spordiobjektide võrgustiku ja liikumisharrastuse organisatsiooni terviklik väljaarendamine

1) projekti eesmärk

Läänemaa spordiobjektide võrgustiku ja liikumisharrastuse organisatsiooni terviklik väljaarendamine

- Läänemaal on tugevad ja konkurentsivõimelised liikumis- ja sportimisvõimalused, mis on tuntud nii Eestis kui kaugemal ja mis on elukvaliteedi märgiks kohalikule elanikule;
- Läänemaa elanik on terviseteadlik ja liikuv;
- Läänemaa liikumisvõimalused on suunatud teadlikult tervislikule liikumisele ja väljaarendatud arvestades ka erivajadustega inimeste huve;
- Läänemaal on väljaarendatud tugev organisatsioon (spordi ja liikumisharrastuse kompetentsikeskus) maakonna liikumisharrastusega tegelemiseks Lääne Maakonna Spordiliit Läänela näol;
- Läänemaal on tugev liikumisradade võrgustiku bränd ja ühine turundusstrateegia.

Meie võimaluseks on Läänemaal spordivaldkonna koostöövõrgustiku loomine, selle väljaarendamine uuenduslike teenuste ja toodete arendamiseks, asutuste ja ettevõtete arengu toetamiseks ja spordimajanduse valdkonnas toimetajate ühiseks turundamiseks.

Projekti raames valmib Vormsi spordihall, paraneb Palivere liikumisradadele ligipääs (juurdepääsutee mustkatte alla viimine ja aleviku poolt Salvina laudtee) ja paraneb Paralepa tervisepargi olukord „Paralepa tervisepargi taristu rekonstrueerimine ja terviklikuks, erinevate liikumisharrastuse võimalustega keskkonnaks kujundamine“, I etapp* abil.

(*Kõige suuremaks kitsaskohaks on ligipääsuteed ja liikumisharrastuse võimaluste puudumine liikumispuudega inimestele. Haapsalus ei ole seni ka ühtki katkematuks ringiks seotud kergliiklusteed, kus oleks turvaline liikumisharrastuse eesmärgil liikuda rulluisukudega, rattaga, rulaatoriga, ratastooliga, lapsevankriga. Paralepa metsa valgustatud 2,5 km terviseraja merepoolne tee on liigniiske, vihmasematel perioodidel läbimatu. Eelnimetatud kitsaskohtade lahendamine on prioriteet, mida maakondliku projekti raames on soov lahendada. Projekt sisaldab lisaks erinevaid liikumisharrastuse alasid ja pargitaristut.)

2) taotleja ja partnerid, kaasatud/kasu saavad organisatsioonid

Partnerid: Haapsalu linn, Lääne-Nigula vald, Vormsi vald, Lääne Maakonna Spordiliit Läänela

3) projekti vajaduse, sekkumise tõendus põhjus

Maakonna spordivaldkonna projekti tegevuste valikud on koostööd omavalitsustega läbi arutatud.

Vormsil pole sisetingimustes sportliku tegevuse harrastamiseks häid võimalusi. Selle valmimine looks paremat ühtekuuluvustunnet kohaliku kogukonna heaolu parendamisele ja paremad

alused ettevõtluse täiustamiseks, tuues rohkem spordivaldkonna tegevusi Vormsile. Spordisaali valmimine looks suuremaid eeldusi ka kultuurivaldkonna arendamisele.

Palivere ja Paralepa radade arendus on oluline elanikkonna aktiivse liikumise parendamiseks. Palivere liikumisradade arendus on küll aastaid kestnud, kuid projektide mahtude tõttu on areng olnud aeglasem kui soovitud. Juurdepääsude parendamine annaks võimalusi huviliste suuremale külastatavusele. Paralepa metsas olevad spordirajatised on halvas seisukorras ligipääsetavus erinevatele sihtgruppidele pole kiita. Paralepa maapind on väga madal ja vajab radade korrastamiseks eelkõige kuivendusprojekti ja seejärel atraktiivsemaks muutmist. Ligipääsetavus erinevatele sihtgruppidele (n liikumispuudega inimesed) vajab arendamist.

Idee projektist on erinevate osapoolte vajaduses juba pikemalt olnud. Paralepa Tervisepargi esimene eskiisprojekt valmis juba 2008. Vormsi saarel on spordihallist räägitud juba paarkümmend aastat. Palivere on teadlikult arendatud juba aastast 2006. Samuti ootas aega liikumisradade võrgustiku idee ning pidevalt on vajalik treeneritele ja juhendajatele mõelda.

Lääne Maakonna Spordiliit Läänela on aastaid vedanud liikumisharrastuse propageerimist, kuid rahaliste vahendite puudusel ei ole võimalik pidevalt tegevusi planeerida. Vajalik on brändi ja turundusstrateegia olemasolu, et kogu maakonna liikumisharrastuse edendamine elukaareüleselt koonduks maakonna spordiliidu juurde ja tekiks Läänemaa liikumisharrastuse kompetentsikeskus.

Kõik ideed said kokku 2022. aastal kui maakonna arengustrateegiat uuendama hakati. Maikuu 2022 toimunud spordivaldkonna seminaril said konkreetsemaks ideed ja mõtted.

4) projekti tegevuste oodatavad tulemused

lähtuvalt §-st 2 (toetatavad (rahaline ja mitterahaline toetus) ettevõtjad/erasektori investeeringud, mis täiendavad avaliku sektori toetust/integreeritud projektidest kasu saanud organisatsioonide arv/terviklikult arendatud teenusvõrgustike arv jm

Vormsi:

Vormsil elavatele inimestele, nii noortele kui vanematele, on tagatud võrdsemad võimalused võrreldes mandril elavate inimestega. Vormsi saarele tekib täiendav avalik teenus, mis toetab kohalikku püsielu. Vormsi saar on uus atraktiivne paik Läänemaal treeninglaagrite ja võistluste korraldamiseks nii Läänemaa klubidele kui klubidele kaugemalt, sh väljastpoolt Eestit.

Vormsi saare spordirajatised ja -üritused saavad loomulikuks osaks Läänemaa liikumisvõrgustikust. Vormsi saarel on võimalus suuremate ja kogu maakonda hõlmavate kultuurisündmuste ja rahvakogunemiste korraldamiseks. Vormsi spordisaali tähtsus kogukonnale peab saama oluliseks.

Erasektor investeerib spordivaldkonda erinevate tegevuste kaudu pärast spordihoone valmimist – nt hoone kasutamine laagrite, võistluste ja kultuurisündmuste korraldamiseks, mis aitab katta hoone ülalpidamiskulusid.

Haapsalu:

Projekti tulemuste jätkusuutlikkus: Paralepa parkmets on maakondliku tähtsusega virgestusala ja piirkonna arendamisega soovitakse tõsta inimeste liikumisharjumusi. Paralepa arengud peab järjekindlalt lõpuni viima.

Lääne-Nigula:

Mõlemad planeeritud tegevused – kruusatee parendamine ning laudtee rajamine on seotud Palivere Turismi- ja Tervisekeskust haldava SA Põhja- Läänemaa Turismi- ja Spordiobjektide Halduskeskuse investeeringutega nii keskuse korrashoidu kui ka taristu arendamisse, mille tulemusel on valminud Läänemaa parim tervisespordikeskus.

Spordiobjektide ehituse ja parendamisega luuakse inimestele paremad tingimused aktiivse vaba aja veetmiseks. Olemasolevate uuringute läbivaatamisel ja vajalike lisaküsitluste läbiviimise tulemusena loodetakse leida inimestele sobilikke aktiivse vaba aja veetmise vorme (võistlused, liikumissarjad, treeningud vms). Hea tervis on vajalik kõikide sektorite arenguks ja seda on võimalik saavutada tervisevaldkonna arendamise/tegevuste tulemusena.

ARENDUSTEGEVUSED:

- Liikumisharrastuse katusorganisatsiooni tugevdamine ja terviklik väljaarendamine = Läänemaa liikumisharrastuse kompetentsikeskus;
- Koostöömodelite loomine (läbi tööühmade), nõustamise kulud;
- Spordiobjektide võrgustiku brändi kujundamine, turundusplaani koostamine, veebileht;
- Turundustegevused, kampaaniaüritused;
- Koolitused (treeneritele, liikumisõpetajatele, objektide haldajatele, ametnikele, vabatahtlikele jne) erinevatel teemadel: digioskuste arendamine, teadlikkuse tõstmine erinevate sihtgruppidega töötamiseks (erivajadused), organisatsioonide ettevõtluse teadlikkuse tõstmine, (spordi)turismi algteadmised;
- Õppekäigud erinevatele sihtgruppidele „Heade mõtete ja praktikate Kool“;
- Treenerite ja juhendajate täiendkoolitamise kulud, treenerite tööjõukulud;
- Ettevõtluse arendamine (sporditurism, võrgustiku paketid jms);
- Avatud treeningrühmad;
- Liikumissündmused, sarjad erinevatele sihtgruppidele.

Oodatavad tulemused:

Spordi-, elu- ja ettevõtluskeskkonna projekt on mõeldud elanike tervise ja heaolu parendamiseks, mis edendab sotsiaalset vastutust Läänemaa inimeste ja meie külaliste tervise nimel. Lääne maakonna inimeste 2022. aastal avaldatud tervisenäitajad pole kiita. Projekti sisutegevustega soovime tõsta inimeste liikumisharjumusi. Projekti sisutegevustele mõeldes lahendame kitsaskohti liikumisharrastuse edendamisel ja liikumisaktiivsuse suurendamiseks kõikidele sihtgruppidele.

Spordi-, elu- ja ettevõtluskeskkonna projekti elluviimise tulemusel on Läänemaal:

- Liikumisharrastuse katusorganisatsioon terviklikult välja arendatud, et edendada valdkonnaülest võrgustike koostööd. Tekkinud on maakondlik spordivaldkonna kompetentsikeskus spordiliidu näol;
- Treenerid, juhendajad, ametnikud, spordivabatahtlikud, objektide haldajad jne on saanud teadlikumaks digioskustes, ettevõtluses, sporditurismis, erivajadustega inimestega töötamise valdkonnas;
- Avatud on mitmeid uusi treeningvõimalusi erinevatele sihtgruppidele läbi spordivaldkonnas töökohtade loomisele, liikumisüritused;
- Ühine võrgustike bränd ja turunduskava/turundustegevused.

Kasu saanud organisatsioonide arv – 50 (sh spordiobjektide haldajad, spordiklubid)

Terviklikult arendatud teenusvõrgustike arv – 1

5) projekti tegevuste kirjeldus ja ajakava;

Vormsi spordihoone ehitus

-jaanuar- märts 2024 hanke korraldamine (põhiprojekt + ehitus)

-aprill 2024 – detsember 2025 – ehitustööd

Paralepa tervisepark

„Paralepa tervisepargi taristu rekonstrueerimine ja terviklikuks, erinevate liikumisharrastuse võimalustega keskkonnaks kujundamine“, I etapp

-jaanuar- märts 2024 hanke korraldamine (põhiprojekt + ehitus)

- aprill 2024 – november 2024 – ehitustööd

Palivere liikumisrajad, juurdepääsutee tolmuwabaks tegemine

2024 – Salvina laudtee rajamine inimeste ligipääsuks otse alevikust terviseradadele

2024 – juurdepääsutee mustkattega katmine

Spordivõrgustiku ühised sisutegevused

Märts 2024 – juuni 2026 toimuvad sisutegevused, mille detailsem ülevaade on paigas projekti esitamise ajaks:

- Liikumisharrastuse katusorganisatsiooni tugevdamine ja terviklik väljaarendamine;
- Koostöömudelite loomine (läbi tööühmade), nõustamise kulud;
- Spordiobjektide võrgustiku brändi kujundamine, turundusplaani koostamine, veebileht;
- Turundustegevused, kampaaniaüritused;
- Koolitused (treeneritele, liikumisõpetajatele, objektide haldajatele, ametnikele, vabatahtlikele jne) erinevatel teemadel: teadlikkuse tõstmine erinevate sihtgruppidega töötamiseks (erivajadused), organisatsioonide ettevõtluse teadlikkuse tõstmine, digioskuste arendamine, (spordi)turismi algteadmised jms;

- Õppekäigud erinevatele sihtgruppidele „Heade mõtete ja praktikate Kool“;
- Treenerite ja juhendajate täiendkoolitamise kulud, treenerite tööjõukulud;
- Ettevõtluse arendamine, tootearendus uute teenuste loomiseks (sporditurismi teenusepaketid jms);
- Avatud treeningrühmad;
- Liikumissündmused, sarjad erinevatele sihtgruppidele.

Spordiga seotud elu- ja ettevõtluskeskkonna raport koostati perioodil november 2022 kuni september 2023.